

Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro gymnázia a střední odborné vzdělávání s maturitou

Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro gymnázia a střední odborné vzdělávání s maturitou

Markéta Slezáková, Barbora Nosálová (a kol.)

Obsah

Předmluva	4
KURIKULUM ČEŠTINY JAKO DRUHÉHO JAZYKA PRO GYMNÁZIA A STŘEDNÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ S MATURITOU	5
1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA A VÝCHODISKA	5
Čeština jako druhý jazyk	5
Cílová skupina	5
Cíle Kurikula	5
Věk žáků/žákyň	5
Kurikulum jako živý dokument	6
Očekávané výstupy učení	6
Příručka Jazykové znalosti pro úspěšné studium předmětů a její využití v Kurikulu ...	7
Příklad z předmětu matematika	7
Využití očekávaných výstupů učení	7
2 METODICKÉ POZNÁMKY K PRÁCI S ŽÁKY/ŽÁKYNĚMI S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM NA SŠ	9
Strategie, které lze využít při práci s žáky/žákyněmi s odlišným mateřským jazykem ...	9
Tipy podle komunikačních dovedností a předmětů	9
Hodnocení s pomocí kurikula	10
Sledování pokroků žáků/žákyň	11
3 OČEKÁVANÉ VÝSTUPY PRO JEDNOTLIVÉ KOMUNIKAČNÍ DOVEDNOSTI	12
Očekávané výstupy pro POSLECH	12
Očekávané výstupy pro ČTENÍ	14
Očekávané výstupy pro MLUVENÍ	16
Očekávané výstupy učení pro PSANÍ	21
4 PŘÍKLADY ÚROVNÍ OČEKÁVANÝCH VÝSTUPŮ UČENÍ NA KONKRÉTNÍCH TEXTECH S KOMENTÁŘEM	25
5 ZDROJE	27
Seznam zdrojů	27

Předmluva

Představujeme **Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro gymnázia a střední odborné vzdělávání s maturitou**, které navazuje na úspěšný model **Kurikula češtiny jako druhého jazyka pro základní školy**. Vznik Kurikula umožnila finanční a technická pomoc UNICEF – Dětského fondu Organizace spojených národů, jehož posláním je zajišťovat dlouhodobé programy pomoci dětem, které se ocitají v obtížné situaci a které jsou například v současnosti v případě České republiky velkou měrou zasaženy válečným konfliktem na Ukrajině. Kurikulum jako vzdělávací podpůrný nástroj je určeno všem středním školám s maturitou, tedy nejen gymnáziím, ale i středním odborným školám.

Vytvořit takto univerzální a zároveň trvalý dokument nebylo jednoduché. Kurikulum vznikalo jako výsledek debat odborníků a odbornic, kteří mají zkušenosti s tvorbou akreditací a vzdělávacích koncepcí, s psaním školních vzdělávacích programů, oborových kurikul, odbornic a odborníků na metodiku a vzdělávání a vyučujících středních škol. Cíl této společné práce byl jediný: vytvořit efektivní nástroj pro podporu žáků a žákyň s odlišným mateřským jazykem v procesu osvojování češtiny jako druhého jazyka na středních školách.

Výuka češtiny jako druhého jazyka na středních školách přináší specifické výzvy. Na střední školy se dostávají žáci/žákyně, kteří již velmi dobře ovládají jazyk na komunikační rovině, ale jejich znalost akademického jazyka, jazyka vyučování, není na úrovni rodilých mluvčích, především v oblasti produkce. Kurikulum pomáhá vyučujícím cíleně a opakovaně podporovat své žáky/žákyně a nabízí jim praktické návody a metodické postupy, jak pracovat se žáky/žákyněmi s odlišným mateřským jazykem. Vyučující zde najdou odpovědi na otázky, jak efektivně plánovat výuku, jak žáky/žákyně motivovat, a především jak je vést k tomu, aby si osvojili jazykové dovednosti potřebné pro úspěšné zapojení do výuky na střední škole a následné složení maturity z češtiny.

Specifické podpoře písemné části maturity se věnuje další publikace podpořená UNICEF, a to příručka **Od nápadu k textu: Průvodce výukou psaní textů na střední škole**. V ní najdou vyučující středních škol návod, jak krok po kroku připravit žáky/žákyně s odlišným mateřským jazykem na písemnou zkoušku z češtiny. Za velkou výhodu příručky pokládáme to, že je určena pro výuku v heterogenní třídě, žák/žákyně s odlišným mateřským jazykem rozvíjí své dovednosti v oblasti psaní v kruhu svých spolužáků.

Pro žáky/žákyně s odlišným mateřským jazykem je Kurikulum cenným průvodcem na cestě k jazykové kompetenci, která jim otevře dveře k dalšímu vzdělávání i plnohodnotnému zapojení do české společnosti. Systematicky je provádí rozvojem komunikace v češtině, a to ve všech čtyřech jazykových dovednostech a umožňuje jim sledovat jejich vlastní pokrok v češtině. Důraz je kladen na postupné zvládnutí specifického odborného jazyka jednotlivých předmětů. Díky této podpoře mohou žáci/žákyně krok za krokem dosahovat pokroků, stát se aktivními účastníky výuky a s jistotou se připravovat na studium na vysoké škole či na vstup do profesního života.

Toto Kurikulum je v českém vzdělávacím prostředí jedinečné. Nabízí ucelený a prakticky zaměřený přístup, který dosud nebyl v České republice k dispozici. Je výjimečné nejen svou komplexností, ale také tím, jak se mu daří propojovat potřeby vyučujících a žáků/žákyň. Jeho využití přispěje k lepšímu začlenění žáků/žákyň s odlišným mateřským jazykem do středoškolského prostředí a podpoří jejich úspěšnost na střední škole i v jejich dalším studiu.

Děkujeme UNICEF za finanční podporu. Děkujeme i těm, kteří se na vzniku tohoto Kurikula podíleli, a věříme, že se stane cenným nástrojem pro všechny, kdo pracují se žáky/žákyněmi s odlišným mateřským jazykem na středních školách.

KURIKULUM ČEŠTINY JAKO DRUHÉHO JAZYKA PRO GYMNÁZIA A STŘEDNÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ S MATURITOU

1 ZÁKLADNÍ CHARAKTERISTIKA A VÝCHODISKA

Úvod

Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro gymnázia a střední odborné vzdělávání s maturitou stanovuje cíle a vzdělávací obsah jazykové přípravy žáků/žákyně cizinců a žáků/žákyně s odlišným mateřským jazykem. Vytyčuje obsah a cíle v úrovni osvojení českého jazyka. Je určeno k rozvíjení jazykových kompetencí v komunikačních dovednostech napříč obory a předměty. Očekávané výstupy učení a vzdělávací obsah češtiny jako druhého jazyka jsou formulovány souhrnně pro gymnázia a střední odborné vzdělávání s maturitou.

Čeština jako druhý jazyk

Druhý jazyk se oproti cizímu jazyku liší především významem v životě žáků/žákyně. Jde o jazyk, na kterém jsou žáci/žákyně existenčně závislí z hlediska učení ve škole a integrace do společnosti. Čeština je pro žáky/žákyně jazykem komunikace, akademickým jazykem, ve kterém se učí odborný obsah v jednotlivých předmětech, ale také jazykem, ve kterém se učí o češtině jako jazyce.

Cílová skupina

- žáci/žákyně s odlišným mateřským jazykem, kterým Kurikulum pomáhá, aby se mohli smysluplně a efektivně rozvíjet v akademické znalosti češtiny a sledovat své pokroky
- vyučující, kteří pracují se žáky/žákyněmi s odlišným mateřským jazykem, a to v jakýchkoli předmětech, Kurikulum jim napomáhá, aby si mohli lépe (a konkrétně) představit, jak na tom žáci/žákyně s odlišným mateřským jazykem ve znalostech češtiny jako vyučovacího jazyka jsou, tj. jak obtížnou práci jim mají zadávat, s jakými materiály mohou pracovat.

Cíle Kurikula

Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro gymnázia a střední odborné vzdělávání s maturitou má pomoci jak vyučujícím středních škol, tak i žákům/žákyním v tom, aby společně – vyučující svou dobře cílenou podporou a žák/žákyně svou smysluplnou a efektivní prací – dosáhli toho, že žáci/žákyně získají jazykové kompetence, které jim umožní dělat v českém jazyce a komunikaci pokroky.

Cílem je, aby se ve svých schopnostech komunikovat v češtině v různých komunikačních situacích a ve všech jazykových rovinách, včetně postupného a pozvolného ovládnutí jazyka jednotlivých předmětů posouvali a aby se krok po kroku zapojovali více do výuky a připravovali se na to, že budou skládat maturitu v českém jazyce a případně studovat na vysoké škole.

Obsah i cíle jsou zde rozčleněny do úrovní podle míry znalosti jazyka. Kurikulum slouží jak k plánování výuky a stanovování cílů v jednotlivých předmětech a oborech, tak pro hodnocení.

Věk žáků/žákyn

Kurikulum je primárně určeno pro gymnázia a střední odborné vzdělávání s maturitou, kam žáci/žákyně odchází po splnění základní školní docházky. Pro žáky/žákyně nižších ročníků víceletých středních škol a pro žáky/žákyně s nižší jazykovou úrovní v některé z dovedností (mluvení, poslech, čtení a psaní) a pro různé předměty využijte *Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro základní vzdělávání* (https://cizinci.npi.cz/wp-content/uploads/2021/09/II_Kurikulum_ZV_test-v2.pdf), a to část B.

Kurikulum jako živý dokument

Kurikulum češtiny jako druhého jazyka může být jako internetový dokument rozšiřován, zpřesňován a doplňován. Kurikulum je v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro gymnázia a střední odborné vzdělávání s maturitou, slouží jako inspirace pro tvorbu školních vzdělávacích programů nebo pro výuku češtiny jako druhého jazyka a jako inspirace pro hodnocení žáků/žákyn s odlišným mateřským jazykem pro vzdělávací obsah Čeština jako druhý jazyk.

Očekávané výstupy učení

Očekávané výstupy učení vycházejí z popisu jazykových úrovní podle Společného evropského rámce pro jazyky. Jazykové úrovně využívají škálu stanovenou Společným evropským referenčním rámcem pro jazyky pouze orientačně. Zatím neexistují certifikované zkoušky z českého jazyka pro mládež na vyšších úrovních než je A2, což je úroveň, která se u uchazečů/uchazeček o studium na gymnáziu nebo na střední odborné škole (s maturitou) již předpokládá vzhledem k náročnosti přijímacího řízení na střední školy i vzhledem k náročnosti středoškolského studia.

Kurikulum počítá s tím, že uchazeči/uchazečky o studium na gymnáziu nebo střední škole s maturitou dosahují v českém jazyce minimálně úrovně A2, úroveň A2 pro ně bude úroveň startovací. Pro studium na střední škole je nutná vyšší úroveň, než je základní úroveň znalosti (tj. A2). Předpokládá se, že se žák/žákyně na začátku blíží úrovni samostatného uživatele jazyka (**úroveň B1**), který se krok po kroku posouvá k úrovni zdatného uživatele (**úroveň B2**).

Očekávané výstupy učení využívají tzv. deskriptory z příručky Centra pro výuku moderních jazyků Rady Evropy, Jazykové znalosti pro úspěšné studium předmětů (Language skills for successful subject learning https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/language_descriptors/documents/language-descriptors-EN.pdf). Deskriptory byly vytvořeny pro výuku angličtiny jako druhého jazyka s cílem pomoci evropským státům v tom, aby snadněji zvládaly situaci, kdy se ve škole objeví žáci/žákyně s odlišným mateřským jazykem. Takto zpracované deskriptory fungují skvěle i pro jiné jazyky, proto s nimi pracujeme i v českém prostředí. Deskriptory jsou určeny jak pro práci ve výuce, tak i pro samostudium. Deskriptory jsou pomůckou pro zaznamenání procesu učení se jazyku. Koncepce deskriptorů vychází ze sebehodnotících deskriptorů v Evropském jazykovém portfoliu a navazuje na ně: <https://ejp.rvp.cz>.

Protože je škála oborů na středních školách velmi široká a obory se svým zaměřením často zásadně liší, neobsahuje Kurikulum slovní zásobu konkrétních oborů a předmětů, ale využívá postupu příručky Jazykové znalosti pro úspěšné studium předmětů (Language skills for successful subject learning https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/language_descriptors/documents/language-descriptors-EN.pdf), která se výběrově zaměřuje na jazyk v předmětech, které reprezentativně zastupují jazyk dalších předmětů. Jde o matematiku (odpovídá i předmětům, jako je fyzika, chemie), dějepis (odpovídá i předmětům, jako je český jazyk a literatura) a občanskou výchovu.

Kurikulum a očekávané výstupy pro češtinu jako druhý jazyk připomínají vyučujícím to, že všichni vyučující, to znamená nejen učitelé/učitelky češtiny, ale i dalších předmětů jsou ve skutečnosti i učiteli/učitelkami jazyka. Bez znalosti jazyka totiž žáci/žákyně nemají přístup k žádnému konkrétnímu tématu, k žádnému obsahu. Žáci/žákyně musí ovládnout jazyk vyučování (zvládat čtení, psaní, poslech a mluvení), aby se mohli zapojovat do vyučovacího procesu a aby se mohli vzdělávat v různých předmětech (biologii, geografii a dalších odborných předmětech podle zaměření střední školy apod.).

Příručka Jazykové znalosti pro úspěšné studium předmětů a její využití v Kurikulu

(*Language skills for successful subject learning* https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/language_descriptors/documents/language-descriptors-EN.pdf)

Aby si vyučující mohli lépe (a konkrétně) představit, jak na tom žáci/žákyně s odlišným mateřským jazykem ve znalostech češtiny jako vyučovacího jazyka jsou, tedy jak obtížnou práci jim mají zadávat, s jakými materiály mohou pracovat, využíváme příklady a deskriptory z příručky Jazykové znalosti pro úspěšné studium předmětů (*Language skills for successful subject learning* https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/language_descriptors/documents/language-descriptors-EN.pdf)

Příručka chce zvýšit povědomí o výzvách, kterým jsou žáci/žákyně vystaveni při výuce předmětu, s jehož obsahem se setkávají v jiném jazyce, než je jejich první jazyk. I když mohou dostávat podporu ze strany vyučujících češtiny jako druhého jazyka, práce a úkoly v jednotlivých předmětech vyžadují od žáků/žákyně přesné a akademické používání jazyka. Na středních školách žáci/žákyně často nedostávají žádnou další jazykovou podporu v nejazykových předmětech. https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/language_descriptors/documents/language-descriptors-EN.pdf (s. 19)

Příklad z předmětu matematika

V matematice nestačí to, že žák/žákyně zvládá výpočty, čísla a operace. Musí také rozumět mluveným a psaným instrukcím, číst grafy a tabulky, sdělovat to, jak o řešení problémů přemýšlí, popsat postup. V hodinách dějepisu nebo občanské nauky vyučující po žácích/žákyních chtějí nejen, aby poslouchali a četli pracovní listy nebo učebnici, ale také aby se zapojili do debat o tématech, která souvisí s historickým myšlením, občanskou angažovaností a kulturním povědomím. https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/language_descriptors/documents/language-descriptors-EN.pdf (s. 51)

Využití očekávaných výstupů učení

- určují jazykové cíle pro jednotlivé hodiny, tematické celky
- slouží jako podklad pro formativní hodnotící kritéria
- slouží jako podklad pro sebehodnotící kritéria pro žáky/žákyně
- pomáhají při plánování a při volbě adekvátní jazykové úrovně, kterou je vhodné ve výuce použít
- zvyšují povědomí o tom, že jazyk hraje důležitou roli ve všech předmětech https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/language_descriptors/documents/language-descriptors-EN.pdf (s. 60)

Příklad využití očekávaných výstupů učení: Vyučující například potřebuje vědět, jak má komunikovat se žáky/žákyněmi ve věku 15–16 let, kteří mají různou úroveň znalostí jazyka, pokud s nimi chce pracovat na tématu shrnutí/výtah (summary). To, co žák/žákyně zvládne na jednotlivých úrovních (A1, B1, B2), je vidět v tabulce. Pokud má vyučující ve třídě žáka/žákyni na úrovni A2, bude po žákovi/žákyni chtít pouhou práci s klíčovými slovy a zopakování slov z krátkého textu. Pokud má ve třídě žáka/žákyni na úrovni B2, pak bude očekávat, že žák/žákyně bude pracovat s více texty, zdroji a využije je pro text shrnutí/výtah (summary).

Žák/žákyně úrovně A2	Žák/žákyně úrovně B1	Žák/žákyně úrovně B2
Dokáže vybrat klíčová slova a fráze nebo krátké věty z krátkého textu a reprodukovat je.	Dokáže shromáždit základní informace z několika zdrojů a písemně je shrnout. Dokáže jednoduše parafrázovat své krátké napsané texty ze shrnutí, používá při tom jazyk původního textu a zachovává jeho řazení.	Dokáže shrnout informace a argumenty z různých zdrojů.

https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/language_descriptors/documents/language-descriptors-EN.pdf (s. 53)

2 METODICKÉ POZNÁMKY K PRÁCI SE ŽÁKY/ŽÁKYNĚMI S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM NA SŠ

VZDĚLÁVACÍ OBSAH ČEŠTINY JAKO DRUHÉHO JAZYKA PRO GYMNÁZIA A STŘEDNÍ ODBORNÉ VZDĚLÁVÁNÍ S MATURITOU

(všechna doporučení jsou orientační, situace se u jednotlivých žáků/žákyně může lišit)

STRATEGIE, KTERÉ LZE VYUŽÍT PŘI PRÁCI SE ŽÁKY/ŽÁKYNĚMI S ODLIŠNÝM MATEŘSKÝM JAZYKEM

Při práci se žáky/žákyněmi s odlišným mateřským jazykem je potřeba:

- postupovat po jednotlivých krocích
- znalosti průběžně ověřovat po malých úsecích
- výuku rozložit v čase
- k tomu, co se žáci/žákyně učili, neustále vracet a opakovat

Je také možné:

- upravit úroveň obtížnosti materiálu (podrobnost a složitost)
- upravit výukové cíle pro některé žáky/žákyně
- vynechat část obtížného obsahu
- přidat doplňkový obsah
- poskytnout rozšiřující materiály (odkazy na online zdroje)

TIPY PODLE KOMUNIKAČNÍCH DOVEDNOSTÍ A PŘEDMĚTŮ

Postupné osvojování jazyka je popsáno v tabulkách s očekávanými výstupy učení, je ale potřeba, aby si vyučující uvědomili, že žáci/žákyně nebudou ani na začátku a ani na konci umět všechno, co umí rodilí mluvčí.

Recepce není totéž co produkce. Pokud žáci/žákyně rozumí relativně dobře mluveným nebo psaným textům, neznamená to, že je budou umět stejně dobře aktivně reprodukovat a/nebo produkovat. Například žáci/žákyně porozumí principu odrazu a lomu světla ve fyzice, dokážou vše nakreslit, ale nezvládnou celý proces přesně popsat.

→ Poslech

Vyučující českého jazyka a literatury

Žáci/žákyně dokážou poslouchat jednoduché texty ve spisovném jazyce a na téma, které je jim známé, které očekávají, že uslyší.

Vyučující ostatních předmětů

Žáci/žákyně dokážou poslouchat jednoduché texty ve spisovném jazyce a na téma, které je jim známé, které očekávají, že uslyší. Je nutné, aby dopředu znali slovní zásobu, klíčové fráze tématu, především u předmětů, které pracují se speciální terminologií, jako jsou například chemie, fyzika, biologie.

→ Čtení

Učitel/ka českého jazyka a literatury i vyučující ostatních předmětů

Žáci/žákyně si mohou číst o probíraném tématu i ve svém rodném jazyce. Zároveň je ale nutné, aby se seznamovali se slovní zásobou tématu v češtině a postupně byli schopni číst o tématu v češtině. Při čtení českých textů by měli žáci/žákyně začínat s texty jednoduššími. Při osvojování tématu mohou žákům/žákyním pomoci grafické organizéry, které mohou dále využít i při mluvení o tématu. <https://inkluzivniskola.cz/cteni-s-porozumenim-u-vyukovych-textu/>

→ Mluvení

Učitel/ka českého jazyka a literatury i vyučující ostatních předmětů

Po žácích/žákyních můžeme žádat prezentaci, aby úkol zvládli, je potřeba jim dát jasné zadání, ideálně s příkladem nebo jim poskytnout strukturu. Na přípravu prezentace musí žáci/žákyně dostat čas. Při přípravě prezentace, mohou žáci/žákyně používat podklady ve svém rodném jazyce nebo v dalším cizím jazyce, ale musí zároveň pracovat na tom, aby mohli téma prezentovat česky, klidně za pomoci grafických organizérů. Po žácích/žákyních požadujeme, aby ovládli českou terminologii, např. aby neříkali, že kořeny dávají jídlo stromu, ale kořeny vyživují strom. <https://inkluzivniskola.cz/cteni-s-porozumenim-u-vyukovych-textu/>

→ Psaní

Učitel/ka českého jazyka a literatury

Při výuce psaní jednotlivých slohových útvarů je nutné postupovat krok po kroku. Rozfázovat výuku do několika částí, ve kterých se žáci/žákyně učí tvořit text postupně. Metodická doporučení k výuce slohových útvarů najdete v příručce „Od nápadu k textu: Průvodce výukou psaní textů na střední škole“.

Část Kurikula s deskriptory pro psaní mohou sloužit jako podklad pro hodnocení. Je důležité hodnotit žáky/žákyně za text, který sami napsali bez pravopisných chyb (ke kontrole mohou využít kontrolu pravopisu ve Wordu, Internetovou jazykovou příručku atp.). Za pravopisnou správnost vlastního textu odpovídají. Žáky/žákyně nehodnotíme z textů, které jsou zaměřené pouze na pravopis, např. z diktátů nebo doplňovacích cvičení.

Vyučující ostatních předmětů

Důležité je, že se žáci/žákyně při psaní snaží používat odbornou terminologii, jejich texty jsou srozumitelné, i když nemusí vždy použít správný tvar slova nebo nezapíší slovo pravopisně správně.

HODNOCENÍ S POMOCÍ KURIKULA

Očekávané výstupy učení jsou formulovány pro tři úrovně, můžeme tedy u žáků/žákyní sledovat pokrok – jakých pokroků žáci/žákyně dosáhli v osvojování jazyka, jaké úkoly mohou zvládnout a do jakých podrobností. Zároveň pokud vidíme, že žáci/žákyně zatím nemají dostatečnou jazykovou úroveň na to, aby zvládli např. čtení dlouhého odborného textu bez dopomoci, nehodnotíme je stejně jako žáky/žákyně, kteří tuto jazykovou schopnost již mají.

Kurikulum může sloužit jako podpůrný materiál pro zohledňování jazykové vybavenosti žáků/žákyň. Aby žáci/žákyně mohli plně zvládnout obsah v jednotlivých předmětech či oborech, které zahrnují výuku složitých procesů, počítáme i s tím, že při studiu budou využívat svůj mateřský/první jazyk.

SLEDOVÁNÍ POKROKŮ ŽÁKŮ/ŽÁKYNÍ

Aby mohli vyučující sledovat a hodnotit pokrok, je třeba hned od začátku práce s žáky/žákyněmi začít sbírat podklady, tj. jejich práce, aby bylo možné pokrok hodnotit. Výstupy, které vyučující hodnotí, potom kombinuje z kurikula pro jednotlivé předměty a z Kurikula češtiny jako druhého jazyka pro gymnázia a střední odborné školy s maturitou.

K tomu, abychom mohli sledovat pokroky žáků/žákyň, je potřeba pracovat s očekávanými výstupy učení pro češtinu jako druhý jazyk, které nám pomohou určit to, co žáci/žákyně právě teď zvládají.

3 OČEKÁVANÉ VÝSTUPY PRO JEDNOTLIVÉ KOMUNIKAČNÍ DOVEDNOSTI

Očekávané výstupy pro POSLECH

	Žák/žákyně úrovně A2	Žák/žákyně úrovně B1	Žák/žákyně úrovně B2
ROZUMÍ FAKTŮM A VYSVĚTLENÍM	Dokáže pochopit hlavní myšlenku krátké, jasné a jednoduché prezentace nebo vysvětlení, které dává vyučující nebo spolužáci, pokud učitel/ka a spolužáci mluví pomalu a jasně a pokud má čas na to, aby požádal/a o opakování části nebo celku.	Dokáže sledovat přímočaré prezentace a vysvětlení vyučujících a spolužáků, pokud souvisejí s probíraným tématem.	Dokáže sledovat propracované prezentace a vysvětlení vyučujících a spolužáků, pokud souvisejí s probíraným tématem.
ROZUMÍ INSTRUKCÍM A POKYNŮM	Dokáže se řídit jednoduchými a jasnými pokyny od vyučujících a spolužáků o tom, jak má postupovat. Je ale nutné, aby učitel/ka nebo spolužáci zadávali pokyny jasně, jednoduše a pomalu.	Dokáže se řídit jasnými instrukcemi a pokyny od vyučujících a spolužáků, aby mohl/a vyřešit zadaný úkol.	Dokáže se řídit podrobnými instrukcemi a pokyny od vyučujících nebo spolužáků, aby mohl/a vyřešit zadaný úkol. Je schopný/ schopná sledovat (dlouhé) složité instrukce a pokyny.
CHÁPE NÁZORY	Dokáže pochopit, zda je člověk pro nebo proti něčemu, pokud vyučující nebo spolužáci mluví pomalu a svůj názor formulují jasně.	Dokáže porozumět hlavním myšlenkám, které zazní v rozhovorech ve třídě, ve srozumitelně vedených debatách na historická a sociální témata.	Dokáže porozumět názorům do větších detailů. A to těm, které zaznívají ve třídě v rozhovorech a v debatách o historických a společenských otázkách.

	Žák/žákyně úrovně A2	Žák/žákyně úrovně B1	Žák/žákyně úrovně B2
CHÁPE ARGUMENTY A JEJICH ZDŮVODNĚNÍ	Dokáže pochopit hlavní myšlenku v jednoduše podaném vysvětlení, pokud je vysvětlení proneseno pomalu a je jasně formulované.	Dokáže porozumět přímočaře formulovaným argumentům a důvodům (např. na historická a společenská témata nebo pokud jde o vysvětlení postupu v matematice).	Dokáže dopodrobna porozumět argumentační linii a zdůvodnění, a to i v případě, že zahrnují několik různých kroků, různé perspektivy, a to jak na konkrétní, tak i na abstraktní témata (například na historická a sociální témata nebo pokud jde o vysvětlení postupu v matematice).
SLEDUJE ROZHOVORY A DISKUSE, KTERÉ SOUVISEJÍ S TÉMATEM	Dokáže sledovat jednoduchou rutinní konverzaci na známé téma, pokud vyučující a spolužáci mluví pomalu a jasně a pokud má čas na to, aby požádal/a o opakování části nebo celku rozhovoru.	Dokáže sledovat jasné, přímočaré rozhovory, které se týkají tématu.	Dokáže sledovat propracované konverzace, které souvisejí s tématem.
ROZUMÍ ZVUKOVÝM NAHRÁVKÁM (vč. videonahrávek)	Dokáže pochopit a vydělit hlavní myšlenku v krátkých nahrávkách na téma, které je mu/jí známé. Je zároveň potřeba, aby se v nahrávkách mluvilo pomalu a jasně.	Dokáže porozumět hlavním myšlenkám z nahrávky, pokud je nahrávka bez ruchů, řeč v nahrávce je pomalá, ve spisovné češtině a je na téma, které je mu/jí známé.	Rozumí většině audio a videonahrávek, pokud je ve spisovné češtině a na téma, které je mu/jí známé. Dokáže identifikovat názory jednotlivých mluvčích a jejich postoje.

https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/language_descriptors/documents/language-descriptors-EN.pdf (s. 71–72)

Očekávané výstupy pro ČTENÍ

	Žák/žákyně úrovně A2	Žák/žákyně úrovně B1	Žák/žákyně úrovně B2
ROZUMÍ FAKTŮM A VYSVĚTLENÍM	Dokáže porozumět nejdůležitějším myšlenkám v krátkých, jednoduchých výukových materiálech, které obsahují fakta a které se týkají témat, která čtenář/ka zná.	Dokáže najít hlavní závěry v jasně napsaných argumentačních výukových materiálech. Dokáže odvodit význam slov a vět z kontextu, pokud téma textu zná. Rozumí hlavním myšlenkám v jednoduchých faktografických textech, pokud mají tyto texty jasnou strukturu a pokud se týkají tématu, které čtenář/ka zná (např. doba kamenná, Francouzská revoluce, geometrické obrazce).	Dokáže dopodrobna porozumět faktografickým textům ve výukových materiálech, a to na abstraktní i konkrétní témata.
ROZUMÍ PÍSEMNÝM INSTRUKCÍM A POKYNŮM VE VÝUKOVÝCH MATERIÁLECH	Dokáže porozumět jednoduchým opakujícím se instrukcím, pokynům a zadáním ve výukových materiálech.	Dokáže porozumět jasně napsaným instrukcím, pokynům a zadáním ve výukových materiálech.	Dokáže porozumět delším a složitějším instrukcím, pokynům a zadáním ve výukových materiálech, a to i v případě, že zahrnují několik různých kroků.

	Žák/žákyně úrovně A2	Žák/žákyně úrovně B1	Žák/žákyně úrovně B2
CHÁPE NÁZORY	Dokáže při čtení krátkých jednoduchých odstavců porozumět tomu, zda je autor pro nebo proti.	Dokáže identifikovat různé pohledy na historické a sociální problémy v jednoduchých výukových materiálech.	Rozumí článkům a textům, které se týkají témat probíraných v předmětu a ve kterých autoři zastávají vyhraněné postoje nebo názory.
CHÁPE ARGUMENTY A JEJICH ZDŮVODNĚNÍ	Dokáže porozumět hlavní myšlence v jednoduchých vysvětleních.	Dokáže porozumět hlavní argumentační linii v jednoduchých výukových materiálech (například matematickému důkazu).	Dokáže podrobně sledovat argumentační linie a zdůvodnění, která se týkají abstraktních i konkrétních témat ve výukových materiálech, i když zahrnují několik kroků nebo různých úhlů pohledu (například na historické a sociální otázky nebo na to, jak podat důkaz v matematice).
VYHLEDÁ A URČÍ, KDE SE NACHÁZÍ INFORMACE V TEXTU	Dokáže najít a určit, kde se v textu nachází konkrétní, jednoduše zformulovaná a předvídatelná informace v učebních materiálech i na internetu.	Dokáže skenovat delší, jasně strukturované texty s cílem nalézt konkrétní, relevantní informaci.	Dokáže relativně rychle skenovat dlouhé, složité texty a dokáže se rozhodnout, jestli má cenu se textu věnovat podrobněji.

	Žák/žákyně úrovně A2	Žák/žákyně úrovně B1	Žák/žákyně úrovně B2
ČTE A ANALYZUJE INFORMACE V TABULKÁCH, GRAFECH, MAPÁCH, SCHÉMATECH, SYMBOLY NA FOTOGRAFIÍCH, V OBRAZECH NEBO V KRESBÁCH	Dokáže najít základní informace, které jsou v jednoduchých tabulkách, grafech, mapách a schématech.	Dokáže porozumět konkrétním informacím a najít v tabulkách, grafech, mapách a schématech konkrétní údaje.	Dokáže analyzovat tabulky, grafy, mapy a schémata a jednoduše je interpretovat.

https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/language_descriptors/documents/language-descriptors-EN.pdf (s. 66–67)

Očekávané výstupy pro MLUVENÍ

	Žák/žákyně úrovně A2	Žák/žákyně úrovně B1	Žák/žákyně úrovně B2
POPIŠE	Dokáže stručně, v bodech, popsat události a činnosti.	Dokáže předat informace a stručně popsat události, pozorování a procesy. Dokáže přímočaře popsat, jak přemýšlí, když řeší úkol. Dokáže stručně popsat vizuální znázornění (graf, obrázek, tabulku, nákres apod.), vypíchnout jejich nejdůležitější důležité rysy.	Dokáže předat informace a stručně popsat události, pozorování a procesy. Dokáže podrobně popsat, jak přemýšlí při řešení úkolu. Dokáže podrobně popsat vizuální znázornění (graf, obrázek, tabulku, nákres atd.) a vypíchnout jejich nejdůležitější důležité rysy i důležité detaily.

	Žák/žákyně úrovně A2	Žák/žákyně úrovně B1	Žák/žákyně úrovně B2
VYSVĚTLUJE	Dokáže pomocí jednoduchých vět vysvětlit, jak se něco dělá nebo co se udělalo.	Umí jednoduše a přímo, srozumitelným způsobem vysvětlit a zdůvodnit, proč jsou věci související s historií/ občanskou naukou nebo matematikou takové, jaké jsou, a proč je něco problém.	Dokáže uvést výhody a nevýhody různých řešení a možností. Dokáže srozumitelně vysvětlit různé jevy (například historické nebo matematické procesy), důsledky nebo různé pohledy na problémy, které souvisejí s tématem.
UVÁDÍ FAKTA, SHRNUJE, PODÁVÁ O NĚČEM ZPRÁVU	Umí se stručně vyjádřit k probíranému tématu.	Dokáže krátce popsat plány a jednotlivé kroky. Umí stručně shrnout téma nebo problém.	Dokáže jasně popsat nebo nastínit téma nebo problém.
VYJADRŮJE NÁZORY, DISKUTUJE	Dokáže jednoduchým způsobem říct, co si o něčem myslí nebo zda je pro nebo proti.	Umí přímočaře vysvětlit, proč je pro nebo proti něčemu.	Dokáže obhájit svůj pohled na problém, podrobně diskutovat o výhodách a nevýhodách nebo o způsobech řešení problému. Umí diskutovat a vysvětlit svůj postoj k problému a vytvářet hypotézy. Dokáže vytvářet jasné a souvislé argumenty, spojovat myšlenky logicky a podporovat své argumenty odpovídajícími příklady.

	Žák/žákyně úrovně A2	Žák/žákyně úrovně B1	Žák/žákyně úrovně B2
ARGUMENTUJE, PODÁVÁ DŮKAZY (= relevantní hlavně pro předmět matematika)	Stručně a jednoduše uvádí důvody pro to, co udělal/a nebo bude dělat v daném tématu.	Dokáže podat krátký a jednoduchý důkaz. Dokáže v daném tématu jednoduše argumentovat a sdělit argumenty pro (například při řešení matematického problému nebo sdělit důvody, které se váží k různým postojům).	Dokáže krok za krokem vysvětlit, jak něco dokázat, a to strukturovaným a logickým způsobem, který podporuje vyvozený závěr. Dokáže poskytnout důkazy pro vyvozený závěr.
SHRNUJE, SUMARIZUJE	Dokáže z toho, co řekl vyučující nebo jeho/její spolužáci, vybrat a reprodukovat klíčová slova, fráze nebo krátké věty.	Dokáže poskytnout stručné vysvětlení vyvozené ze závěru. Dokáže krátce shrnout skupinovou práci.	Dokáže celkem přesně shrnout to, co bylo řečeno nebo napsáno.
DEFINUJE	Dokáže stručně a jednoduše reprodukovat definici matematického nebo historického konceptu.	Dokáže přímočarým způsobem definovat matematický nebo historický koncept.	Dokáže detailně definovat matematický nebo historický koncept. Definici dokáže podpořit příklady.
HODNOTÍ, INTERPRETUJE	Dokáže v jednoduchých větech vyjádřit, zda je něco dobré nebo špatné, zda je něco pozitivní, nebo negativní.	Dokáže uvést některé důvody, proč je podle něj/ní zdroj spolehlivý, nebo proč je něco výhoda nebo problém.	Dokáže vyhodnotit různé zdroje, nápady a řešení problému. Dokáže si vytvořit hypotézy o příčinách, důsledcích a hypotetických situacích.

	Žák/žákyně úrovně A2	Žák/žákyně úrovně B1	Žák/žákyně úrovně B2
POROVNÁ A DÁ DO KONTRASTU	Dokáže používat jednoduchý popisný jazyk k tomu, aby se stručně vyjádřil/a a porovnával/a věci a různé alternativy.	Může přímočaře porovnávat a dávat do kontrastu různé alternativy a různá řešení.	Dokáže důkladně porovnávat a srovnávat alternativy, řešení, pohledy, zdroje atd.
VYJÁDŘÍ SE A DOKÁŽE UVĚST NA PRAVOU MÍRU NEDOROZUMĚNÍ	Dokáže se jednoduše a srozumitelně vyjádřit, pokud mu/jí někdo s vyjádřením pomůže. Umí říct, že nerozumí nebo že něco není správně.	Dokáže se přesvědčit, že vyučující a spolužáci rozumí tomu, co jim říká nebo že druhého pochopil/a správně a případně dokáže vysvětlit, proč nerozumí. Vyučující a spolužáci mu/jí rozumí ve většině situací.	Dokáže se přesvědčit, zda ostatní rozumí, případně vše zopakuje a přeformuluje.
MLUVÍ S VYUČUJÍCÍMI A SPOLUŽÁKY	Dokáže vést se spolužáky krátké, jednoduché rozhovory na běžná témata, pokud spolužáci mluví pomalu a srozumitelně a pokud má čas na to, aby požádal/a o opakování části nebo celku.	Dokáže se zapojit do většiny konverzací na témata probíraná ve třídě, pokud ostatní mluví jasně a víceméně spisovně.	Dokáže vstoupit bez přípravy do konverzace na probíraná témata. Dokáže si vyměňovat podrobné informace o tématech, o kterých se ve třídě mluví. Dokáže se spontánně zapojit do dalších diskusí na probíraná témata, například s vyučujícím.
POŽÁDÁ O VYSVĚTLENÍ	Dokáže říct, že nerozumí. Umí požádat o vysvětlení.	Dokáže někoho požádat, aby mu/jí vysvětlil nebo upřesnil, o čem se právě mluví.	Dokáže položit doplňující otázky, aby si ověřil/a, že rozumí, a dokáže požádat o vysvětlení nejednoznačných částí.

	Žák/žákyně úrovně A2	Žák/žákyně úrovně B1	Žák/žákyně úrovně B2
REAGUJE NA OSTATNÍ	Dokáže jednoduchým způsobem reagovat na to, co říkají vyučující a spolužáci.	Dokáže přímočaře reagovat na to, co říkají vyučující a spolužáci.	Dokáže v diskusích ve třídě vhodným způsobem reagovat na postoje, názory a na různé pohledy druhých.
ZAPOJUJE SE DO TÝMOVÉ PRÁCE	Dokáže se ptát a dokáže odpovídat na jednoduché otázky, které se týkají témat, která dobře zná.	Dokáže řešit praktické problémy, které vyvstanou například při práci na projektu, dokáže vysvětlit svůj názor a zeptat se na názory spolužáků.	Dokáže přispět k projektové práci tím, že podává zprávy a poskytuje podrobné informace o tématech, která považuje za zajímavá. Dokáže pomoci zorganizovat práci, poskytnout zpětnou vazbu členům týmu a navrhnout, jak v práci pokračovat.
PREZENTUJE NEBO MLUVÍ O TÉMATECH, O KTERÝCH SE VE TŘÍDĚ MLUVÍ	Umí přednést krátkou, nacvičenou a jednoduchou prezentaci nebo hovořit na téma, se kterým třída pracovala.	Umí přednést připravenou, přímočarou prezentaci na téma nebo mluvit o tématu (například o různých typech výpočtů, historickém období nebo o aktuálním společenském tématu) a dokáže odpovědět na jasně zformulované otázky, pokud má čas na to, aby požádal/a o opakování části nebo celku.	Umí srozumitelně přednést systematicky vypracovanou prezentaci na dané téma téma (například prezentovat různé metody pro výpočty nebo na téma historické/aktuální konflikty z různých úhlů pohledu) a zdůraznit a zdůraznit důležité body. Může se spontánně odklonit od připraveného plánu v prezentaci a věnovat se tématům, která přinesli spolužáci nebo vyučující.

https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/language_descriptors/documents/language-descriptors-EN.pdf (s. 68–70)

Očekávané výstupy učení pro PSANÍ

	Žák/žákyně úrovně A2	Žák/žákyně úrovně B1	Žák/žákyně úrovně B2
POPÍŠE	Dokáže napsat velmi krátký, základní popis událostí a aktivit.	Dokáže předat informace a stručně popisovat události, pozorování a procesy. Dokáže stručně popsat vizuální reprezentace (graf, obrázek, tabulku, kresbu atd.) a upozorní na jejich nejdůležitější rysy. Dokáže přímočarým způsobem popsat, jak při řešení přemýšlí.	Dokáže předat podrobné informace. Poskytne jasný a podrobný popis události, pozorování a procesů. Dokáže podrobně popsat vizuální reprezentaci (graf, obrázek, tabulku, kresbu atd.) a upozorní jak na nejdůležitější rysy, tak na důležité detaily. Dokáže podrobně popsat, jak při řešení úkolu přemýšlí.
VYSVĚTLÍ	Dokáže jednoduše vysvětlit, jak něco udělat nebo co udělal/a.	Dokáže přímočaře vysvětlit a zdůvodnit, proč se něco v dějepisném tématu, v tématu občanské nauky, popř. v matematice, odehrává tak, jak se to odehrává, a proč je něco problémem.	Dokáže jasně vysvětlit různé jevy (například historické nebo matematické procesy), důsledky nebo názory na aktuální problémy. Dokáže pojmenovat výhody a nevýhody, které plynou z různých řešení a které nabízejí různé možnosti.
UVÁDÍ A PŘEDKLÁDÁ FAKTA, OBHAJUJE	Dokáže udělat stručné prohlášení o tom, co souvisí s tématem.	Dokáže podat krátký popis plánu a postupu. Dokáže stručně nastínit problém nebo otázku.	Dokáže jasně popsat problém nebo otázku.

	Žák/žákyně úrovně A2	Žák/žákyně úrovně B1	Žák/žákyně úrovně B2
VYJADRŮJE NÁZORY, DEBATUJE (= relevantní hlavně pro předmět dějepis, občanská výchova)	Dokáže jednoduše vyjádřit, co si o něčem myslí, nebo zda je pro nebo proti.	Dokáže přímočaře písemně vyjádřit, proč je pro nebo proti.	Dokáže detailně diskutovat o konceptech, které souvisejí s tématem, a o tématech (např. o demokracii v dějepise, o vztahu mezi láskou a sexualitou v občanské nauce), popř. při řešení matematických úloh nebo dokáže různým způsobem prezentovat data.
ARGUMENTUJE A DOKAZUJE (= relevantní hlavně pro předmět matematika)	Dokáže jednoduše, stručně uvést některé důvody pro to, co udělal nebo udělá v daném tématu.	Dokáže přímočaře uvést argumenty (například řešení matematického problému) nebo uvede důvody pro různé postoje k aktuálním problémům.	Dokáže postupně uvést důkazy, a to tak, že postupuje krok za krokem, strukturovaným a logickým způsobem, který podporuje řešení. Dokáže vyjádřit (písemně) důkazy pro závěry, ke kterým došel/ došla.

	Žák/žákyně úrovně A2	Žák/žákyně úrovně B1	Žák/žákyně úrovně B2
SUMARIZUJE, SHRNUJE (= relevantní hlavní pro předmět dějepis, občanská výchova)	Dokáže vybrat a reprodukovat klíčová slova a fráze nebo krátké věty z krátkého textu.	Dokáže jednoduše parafrázovat krátké psané pasáže, při tom používá původní znění textu a využívá jeho řazení. Dokáže sumarizovat texty z různých zdrojů a shrnout je písemně.	Dokáže shrnout informace a argumenty z různých zdrojů.
DEFINUJE	Dokáže stručně a jednoduše reprodukovat definici matematického nebo historického pojmu.	Dokáže přímočaře a srozumitelně písemně definovat matematické nebo historické pojmy.	Dokáže podrobně písemně definovat matematické nebo historické pojmy. Definici dokáže podpořit podrobnými příklady.
USPOŘÁDÁVÁ	Dokáže napsat stručný text tak, že zkopíruje strukturu vzorového textu.	Dokáže uspořádat text na úvod, hlavní části a závěr.	Dokáže vytvořit podrobný souvislý srozumitelný text na historické nebo matematické téma a dokáže ho logicky uspořádat.
HODNOTÍ, INTERPRETUJE	Umí jednoduše sdělit, zda je něco dobré nebo špatné, pozitivní nebo negativní.	Dokáže uvést důvody, proč je zdroj spolehlivý nebo proč je něco výhoda nebo problém.	Dokáže vyhodnotit různé zdroje nebo nápady a řešení problému. Dokáže vytvářet hypotézy o příčinách, důsledcích a hypotetických situacích.

	Žák/žákyně úrovně A2	Žák/žákyně úrovně B1	Žák/žákyně úrovně B2
POROVNÁVÁ A DÁVÁ DO KONTRASTU	Dokáže použít jednoduchý popisný jazyk k tomu, aby se jednoduše vyjádřil/a o věcech a dokáže věci porovnávat a předložit alternativy.	Dokáže přímočaře porovnávat a dávat do kontrastu různé alternativy a řešení.	Dokáže důkladně porovnávat alternativy, řešení, pohledy, zdroje atd.
PRACUJE S FORMULÁŘI, TABULKAMI, GRAFY A NÁKRESY	Dokáže vkládat základní informace do formulářů, vytvářet jednoduché seznamy nebo grafy, které se týkají daného tématu.	Dokáže vyplňovat formuláře a grafy poměrně podrobnými informacemi, reagovat na úkoly, které se týkají tématu. Dokáže vytvářet tabulky, grafy atd. a přímočaře informace uspořádat.	Dokáže s ohledem na příjemce vytvářet tabulky, grafy atd., uspořádat informace (např. porovnávání informací a dávání do kontrastu).

https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/language_descriptors/documents/language-descriptors-EN.pdf (s. 71–72)

4 PŘÍKLADY ÚROVNÍ OČEKÁVANÝCH VÝSTUPŮ UČENÍ NA KONKRÉTNÍCH TEXTECH S KOMENTÁŘEM

PŘÍKLAD TEXTU PRO ŽÁKY/ŽÁKYNĚ NA ÚROVNI A2

Jaderný reaktor je zařízení, které vyrábí elektrickou energii. Funguje na principu jaderného štěpení. V reaktoru jsou palivové tyče, které obsahují uran nebo plutonium. Když se tyto tyče dostanou do kontaktu s neutrony, jejich jádra se rozštěpí a uvolní energii. Tato energie se přemění na teplo.

Teplo ohřívá vodu a voda se mění v páru. Pára pak pohání turbíny a turbíny vyrábějí elektřinu. Reakce je pod kontrolou, protože reaktor chrání stěny ze silného betonu a oceli. Také se používají kontrolní tyče, které mohou reakci zastavit.

Jaderný reaktor je důležitým zdrojem energie, ale je také velmi složitý a je nutné s ním zacházet velmi opatrně.

Text byl vytvořen za pomoci OpenAI. (2024). ChatGPT-4[Large language model]. <https://chat.openai.com/chat> a upraven.

Komentář k textu

Na úrovni A2 žáci/žákyně při čtení většinou chápou pouze základní informace a nejsou schopni se vyrovnat s texty, které obsahují složitější detaily. Texty jsou krátké, jednoduché. Vše je většinou vyjádřeno jasně a přímo. V textech jsou využívány jednoduché a přímé výrazy, složitější nebo méně běžné výrazy bývají zjednodušeny. Žáci/žákyně rozumí informacím, které jsou explicitní a jasně vyjádřené. Nové slovo je často jasně definováno v textu nebo bývá uveden příklad. Věty jsou většinou krátké a obsahují základní gramatické struktury, např. oznamovací věty, otázky. Složitější větné struktury, např. podmínkové věty nebo vedlejší věty, jsou buď zjednodušeny, nebo se vůbec neobjevují.

PŘÍKLAD TEXTU PRO ŽÁKY/ŽÁKYNĚ NA ÚROVNI B1

Jaderný reaktor je zařízení, které se používá k výrobě energie pomocí štěpení atomových jader. Tento proces se nazývá jaderná reakce. V reaktoru jsou palivové tyče, které obsahují látku zvanou uran nebo plutonium. Když se na tyto látky zaměří neutrony, jejich atomová jádra se rozdělí a tím se uvolní velké množství energie ve formě tepla.

Teplo z reaktoru ohřívá vodu, která se mění na páru. Tato pára se používá k pohonu turbín, které pak vyrábějí elektřinu. Aby byla reakce bezpečná a pod kontrolou, používají se kontrolní tyče, které mohou reakci zpomalit nebo úplně zastavit. Tyče absorbují neutrony a tím ovlivňují rychlost štěpení.

Jaderné reaktory jsou chráněny tlustými stěnami z betonu a oceli, které brání úniku radioaktivního záření. Díky tomu jsou reaktory bezpečnější. Využití jaderné energie je jedním z hlavních způsobů, jak vyrábět elektřinu, protože tento způsob nepotřebuje fosilní paliva a neznečišťuje ovzduší oxidem uhličitým.

Text byl vytvořen za pomoci OpenAI. (2024). ChatGPT-4[Large language model]. <https://chat.openai.com/chat> a upraven.

Komentář

Na úrovni B1 se žáci/žákyně při čtení soustředí na hlavní myšlenky textu a mohou rozpoznat klíčové detaily, i když některé složitější výrazy mohou být problém. Texty jsou delší, komplexnější a mohou obsahovat více detailů. Žáci/žákyně jsou schopni identifikovat hlavní myšlenku textu a chápat klíčové informace a cíle, i když některé složitější detaily mohou zůstat nejasné. Na této úrovni se žáci/žákyně setkávají s komplexnějšími větami, které zahrnují podmínkové věty, vedlejší věty, otázky se složitějšími strukturami. Texty mohou být delší a zahrnovat větší množství informací, které čtenář musí propojit. Texty mají stále jasnou strukturu, ale mohou obsahovat odkazy mezi větami a odstavci, což může od žáků/žákyně vyžadovat více pozornosti k pochopení vztahů mezi jednotlivými částmi textu.

PŘÍKLAD TEXTU PRO ŽÁKY/ŽÁKYNĚ NA ÚROVNI B2

Jaderný reaktor je zařízení, které vyrábí elektrickou energii využitím procesu zvaného jaderné štěpení. Tento proces spočívá ve štěpení atomových jader těžkých prvků, obvykle uranu nebo plutonia, za uvolnění velkého množství tepla. Palivo, tedy uran nebo plutonium, je v reaktoru umístěno ve formě palivových tyčí, které jsou uspořádány tak, aby mezi nimi mohla probíhat řízená řetězová reakce.

Když do jádra atomu uranu nebo plutonia narazí neutron, jádro se rozdělí na dvě menší části a uvolní další neutrony a velké množství tepelné energie. Nově uvolněné neutrony dále narážejí do dalších jader, což vede k dalšímu štěpení. Tato řetězová reakce musí být neustále pod kontrolou, aby nedošlo k jejímu příliš rychlému rozvoji. K tomu slouží kontrolní tyče, které pohlcují přebytečné neutrony a regulují rychlost reakce. Pokud je potřeba reakci zpomalit nebo zastavit, kontrolní tyče se zasunou hlouběji mezi palivové tyče a tím reakci utlumí.

Vytvořené teplo ohřívá vodu, která je přivedena do reaktoru. Tato voda se mění v páru, která pohání turbínu, a ta následně vyrábí elektrickou energii v generátoru. Aby bylo zajištěno, že nedojde k úniku radioaktivity, je reaktor obklopen silnou ochrannou obálkou z betonu a oceli.

Jaderné reaktory jsou významným zdrojem elektrické energie, protože nezávisí na spalování fosilních paliv, a tedy nevytvářejí emise skleníkových plynů. Nicméně provoz jaderných reaktorů je složitý a vyžaduje vysoké bezpečnostní standardy, aby se předešlo nehodám a chránilo se životní prostředí i lidské zdraví.

Komentář

Na úrovni B2 jsou texty delší a složitější, s rozvinutými argumenty. Žáci/žákyně rozumí podrobnostem textu. Na úrovni B2 je slovní zásoba výrazně širší a žáci/žákyně zvládají i technické termíny, abstraktní výrazy a specializovanou terminologii z různých oblastí, poradí si v textu i se složitějšími idiomy, frazémy a synonymy. Věty jsou složitější a mohou obsahovat různé druhy vedlejších vět, např. podmínkové, časové, důvodové, účelové, a různé typy souvětí. Texty mohou být složeny z delších vět, které zahrnují více myšlenek, propojených pomocí spojek a podřízených vět. Žáci/žákyně na této úrovni dokážou rozpoznat komplexní vztahy mezi větami a odstavci, což jim umožňuje sledovat texty, které se týkají abstraktnějších a komplikovanějších témat.

5 ZDROJE

Seznam zdrojů

Eli Moe, Marita Härmälä, Paula Lee Kristmanson, José Pascoal, Meiluté Ramoniené: *Language skills for successful subject learning* (Jazykové znalosti pro úspěšné studium předmětů) *CEFR-linked descriptors for mathematics and history/civics* (European Center for Modern Languages of the Council of Europe). Council of Europe Publishing, November 2015. ISBN: 978-92-871-8154-1 [cit. 2024-11-21]. Dostupné z: https://www.ecml.at/Portals/1/mtp4/language_descriptors/documents/language-descriptors-EN.pdf

Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro základní vzdělávání. NPI, 2024. [cit. 2024-11-21]. Dostupné z: <https://cizinci.npi.cz/kurikulum/>

Language proficiency scale, Finnish and Swedish as a second language and literature. [cit. 2024-11-21]. Dostupné z: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/language-proficiency-scale_finnish-and-swedish-as-a-second-language-and-literature.pdf (staženo 21. 11. 2024)

Inkluzivní škola. [cit. 2024-11-21]. Dostupné z: <https://inkluzivniskola.cz/cdj-vzdelavaci-obsah>

Kurikulum češtiny jako druhého jazyka pro gymnázia a střední odborné vzdělávání s maturitou

Markéta Slezáková, Barbora Nosálová a kol.

Vydal Národní pedagogický institut České republiky,
Senovážné náměstí 25, Praha 1 v roce 2024
První vydání

Redakce: Petra Honzáková, Markéta Slezáková
Jazykové korektury: Petra Honzáková
Fotografie na obálce: pexels.com, Yan Krukau
Grafická úprava a sazba: Jana Štěpánová, www.red-green-blue.eu

ISBN